

Moerassterns

Groen: Werkzaamheden mogelijk. Oranje: Werkzaamheden mogelijk: ja, mits na overleg met ecooloog en eventuele mitigerende maatregelen. Rood: Werkzaamheden mogelijk: nee, tenzij toestemming van de ecooloog en mitigerende maatregelen worden genomen.

Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus*

Foto: Ran Schols/Buiten-Beeld

Herkenning: kleine stern. Kop en lichaam zwart, rug grijszwart, bovenzvleugels grijs tot wit. Deels zwarte ondervleugels. Vrij korte, zwarte snavel en vrij lange, rode poten. Staart van boven wit met zeer ondiepe vork.

Verspreiding: in Nederland een zeer incidentele broedvogel (één geval in 1979).

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

Witwangstern *Chlidonias hybrida*

Foto: Eelke Schoppers

Herkenning: kleine stern, maar robuuster dan beide andere moerassterns. Lichaam grijs (buik het donkerst), zwarte kopkap. Witte wang, ondervleugels en onderstaart. Bovenzvleugels licht zilvergrijs. Stevige, donkerrode snavel en rode poten. Staart van boven grijs met zeer ondiepe vork.

Verspreiding: in Nederland een onregelmatige broedvogel (1938, 1945, 1958,

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

Zie vervolg

Vervolg

Moerassterns

Zwarte stern *Chlidonias niger*

Foto: Eelke Schoppers

Jan Feb Mrt Apr Mei Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec

Herkenning: kleine stern. Kop en lichaam zwart, bovenzijde egaal donkergrijs, ondervleugels lichtgrijs en onderstaart wit. Vrij lange, zwarte snavel en vrij korte, donkere poten. Staart ondiep gevorkt. Verspreiding: in Nederland een vrij schaarse broedvogel, met name van het laagveengebied van Overijssel en aangrenzend Friesland, het Utrechts-Hollands

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

Bestendig beheer en onderhoud (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Maaien	-
Schonen	Zie gedragscode, aanvullend: Als een soort uit het cluster "moerassterns" (mogelijk) voorkomt in de periode van 1 oktober tot 15 april.
Baggeren	Zie gedragscode, aanvullend: Als een soort uit het cluster "moerassterns" (mogelijk) voorkomt in de periode van 1 oktober tot 15 april.
Begrazen	-
Snoeien/dunnen	-
Onderhoud waterkeringen	Zie gedragscode, aanvullend: Indien de broedlocaties op het water zich dicht bij de oever bevinden (<10 meter), in de periode van 1 oktober tot 15 april.
Onderhoud verhardingen	-

Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Vorbereiding van nieuwe werken	-
Verwijderen bovengrond/ graafwerkzaamheden	Zie gedragscode, aanvullend: Indien de broedlocaties op het water zich dicht bij de oever bevinden (<10 meter), in de periode van 1 oktober tot 15 april.
Sloop kunstwerken en gebouwen	Zie gedragscode, aanvullend: Als verwijderen bovengrond.
Bouwactiviteiten	Zie gedragscode, aanvullend: Als verwijderen bovengrond.
Afdammen/dempen/vergraven	Zie gedragscode, aanvullend: Als verwijderen bovengrond. Zie vervolg

Vervolg

Moerassterns

	<i>Biotoop, habitatype</i>			<i>Voedsel</i>			<i>Rode Lijst, bescherming</i>				
	Ondiepe, matig voedselrijke moerassen	Agrarische gebieden met veel sloten	Stilstaande ondiepe wateren in uiterwaarden van rivieren	Vis	Amfibieën	Ongewervelden (boven en onder water)	Geen Rode Lijst status	Gevoelig/Kwetsbaar	Bedreigd/Ernstig bedreigd	Flora- en faunawet	Vogelrichtlijngebieden aangewezen
Zwarte Stern	•	•	•	•	•	•			•	•	•
Witvleugelstern	•		•	•	•	•	•			•	
Witwangstern	•		•	•	•	•	•			•	

Leefwijze door het jaar heen

Broeden in relatief kleine kolonies (meestal < 30 paar) en incidenteel ook in losse paren op drijvende vegetaties van moerassen of watergangen. Vanaf half april arriveren de eerste Zwarte Sterns op de broedplaatsen (overige soorten twee tot drie weken later), vanaf de tweede helft van mei zijn eieren en jongen aanwezig en tot en met eind juli vliegvlugge jongen op de broedplaatsen. In juli en augustus verzamelen zich in het IJsselmeergebied 100.000-200.000 Zwarte Sterns, voorafgaand aan de grootscheepse trek richting de kusten van West-Afrika. De overige twee soorten overwinteren met name in de tropen. Ook in de wintergebieden leven moerassterns in groepsverband.

Locatie nest

Op drijvende vegetatie op het water, bijvoorbeeld krabbescheer, gele plomp en waterlelie. De soorten accepteren speciaal uitgelegde houten vlotjes gretig (80% van de Nederlandse Zwarte Sterns broedt hierop).

Aanbevelingen

- (Potentiële) drijvende nestlocaties (matten krabbescheer e.d.) beschermen en waar deze verdwijnen of ontbreken drijvende vlotjes uitleggen.
- Streven naar een gevarieerd en voldoende groot voedselaanbod rond de kolonies voor de kuikens in het broedseizoen.
- Tegengaan van verstoring op de broedlocaties, met name van belang in de fase waarin kuikens aanwezig zijn.

Bronnen

Literatuur: Bijlsma *et al.* 2001; LNV, 2009; Snow & Perrins, 1998; SOVON 2002.
Websites: www.minlnv.nl,
www.nederlandsesoorten.nl.